

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1951-1952.

SÉANCE DU 16 JUILLET 1952.

Rapport de la Commission de la Justice chargée d'examiner le projet de loi relatif à la déchéance de la nationalité belge du chef de condamnation par défaut pour infraction contre la sûreté extérieure de l'Etat, commise entre le 26 août 1939 et le 15 juin 1949.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1951-1952.

VERGADERING VAN 16 JULI 1952.

Verslag van de Commissie van Justitie belast met het onderzoek van het ontwerp van wet betreffende het verval van de Belgische nationaliteit uit hoofde van een veroordeling bij verstek wegens een misdrijf tussen 26 Augustus 1939 en 15 Juni 1949 tegen de uitwendige veiligheid van de Staat gepleegd.

Présents : MM. ROLIN, président; ALLARD, ANCOT, CHOT, CLYNMANS, CUSTERS, DERBAIX, HANQUET, KLUYSKENS, LAGAE, LILAR, RONSE, TROCLET, Mme VANDERVELDE, MM. VAN GERVEN, VAN HEMELRIJCK, VAN REMOORTELE, VERMEYLEN et NIHOUL, rapporteur.

MESDAMES, MESSIEURS,

Un arrêté-loi pris à Londres le 6 mai 1944 a ajouté aux lois coordonnées sur la nationalité un article 18ter rédigé comme suit : « Est déchu de plein droit de la nationalité belge à l'expiration du délai d'opposition celui qui a été condamné par arrêt ou jugement prononcé par défaut non frappé d'opposition et demeuré inexécuté sur sa personne à une peine criminelle pour infraction ou tentative d'infraction, commise en temps de guerre et prévue par le Chapitre II, Livre II Titre 1er du Code pénal ou par les articles 17 et 18 du Code pénal militaire. »

Par cet arrêté, le législateur désirait déchoir de la nationalité belge, le condamné qui se soustrairait à l'action de la Justice. Ce but est clairement souligné dans le rapport au Conseil des Ministres dont l'exposé des motifs du présent projet, cite certains passages auxquels il est renvoyé.

Il n'est pas dérogé à ce but par le projet qui est soumis à nos délibérations; l'article premier est formel : « est déchu de plein droit de la nationalité belge... celui qui a été condamné par arrêt ou jugement prononcé par défaut non frappé d'opposition et demeuré inexécuté sur sa personne ».

Voir :

Document du Sénat :

147 (Session de 1951-1952) : Projet de loi.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Een op 6 Mei 1944 te Londen uitgevaardigde besluitwet heeft aan de samengeordende wetten op de nationaliteit een artikel 18ter toegevoegd, dat luidt als volgt : « Is bij het verstrijken van de termijn van verzet, van rechtswege van de Belgische nationaliteit vervallen verklaard, hij die, door bij verstek gewezen vonnis of arrest dat zonder verzet is gebleven en niet op zijn persoon werd uitgevoerd, veroordeeld werd tot een criminele straf wegens misdrijf of poging tot misdrijf bedreven in tijd van oorlog en voorzien bij hoofdstuk II, Boek II, Titel I van het Strafwetboek of bij artikelen 17 en 18 van het Militair Strafwetboek ».

Bij dit besluit heeft de wetgever de veroordeelde, die zich aan de vervolging van het gerecht zou onttrekken, van de Belgische nationaliteit willen beroven. Dit doel is duidelijk in het licht gesteld in het verslag aan de Ministerraad, waarvan de memorie van toelichting van het onderhavig voorstel zekere gedeelten, naar welke wordt verwezen, aanhaalt.

Van dit doel wordt niet afgeweken door het ontwerp dat U ter bespreking wordt voorgelegd; artikel 1 bepaalt uitdrukkelijk : « Is van rechtswege van de Belgische nationaliteit vervallen verklaard... hij die, door bij verstek gewezen vonnis of arrest dat zonder verzet is gebleven en niet op zijn persoon werd uitgevoerd, veroordeeld werd ».

Zie :

Gedr. Stuk van de Senaat :

147 (Zitting 1951-1952) : Wetsontwerp.

Plusieurs commissaires ont souligné l'inconvénient de maintenir des déchéances de nationalité et de créer ainsi des apatrides : pratique déconseillée par les Nations-Unies et le Droit des gens.

Cette observation n'a pas échappé au législateur de 1944 et le rapport au Conseil, souligne le souci du Conseil des Ministres de restreindre au minimum ces déchéances de nationalité (voir texte cité dans l'exposé des motifs du projet).

La Commission a estimé devoir maintenir la déchéance pour les cas qui nous occupent car la supprimer, serait en fait, rendre automatiquement la nationalité belge à des personnes qui après avoir trahi la patrie, vivent à l'étranger pour se soustraire à ses lois. Certains y ont déjà acquis une nouvelle nationalité; d'autres ne manqueraient pas de refuser de recouvrer cette nationalité qu'ils ont si mal servie.

En toute hypothèse celui qui vivant à l'étranger, désire recouvrer la nationalité belge dont il est déchu, pourra à tout moment en vertu du texte de la loi en discussion, pendant vingt ans à partir du jour du jugement ou de l'arrêt recouvrer cette nationalité en rentrant en Belgique pour se soumettre à ses lois.

Ainsi les inconvénients de la déchéance de nationalité sont réduits au minimum.

Cela étant dit, pourquoi faut-il légiférer en la matière ? Pour remédier aux anomalies et aux injustices créées par l'application conjointe des arrêtés-lois des 6 mai et 26 mai 1944.

L'arrêté-loi du 6 mai 1944 prononce la déchéance automatique et irrévocable à l'expiration du délai d'opposition.

Ce délai d'opposition, en droit commun, est de 10 jours à dater du jour de la signification à la personne ou du jour où le condamné en a eu connaissance.

L'arrêté-loi du 26 mai 1944 par son article 9, déroge à ce droit commun en fixant un délai d'opposition de six mois à dater de la publication du jugement au *Moniteur Belge*, même si le condamné n'a pas eu connaissance du jugement.

Ainsi, même à son insu le condamné est déchu de sa nationalité et si hors du délai il rentre au pays et subit sa peine, il n'en reste pas moins déchu sauf cas de force majeure admis par la juridiction saisie de l'opposition.

Cette conséquence de l'article 9 de l'arrêté-loi du 26 mai 1944 ne paraît pas avoir été voulue par le législateur de l'arrêté-loi du 6 mai 1944 et c'est pour remédier à cette situation que le présent projet a été déposé.

Verscheidene commissieleden hebben de nadruk gelegd op de bezwaren verbonden aan het behoud van het verval van nationaliteit, waardoor staatlozen ontstaan, hetgeen door de Verenigde Naties en het Volkenrecht wordt afgekeurd.

Dit gevaar is de wetgever van 1944 niet ontgaan en uit het verslag aan de Raad blijkt de bezorgdheid van de Ministerraad de gevallen van verval van nationaliteit tot het uiterste te beperken (zie tekst aangehaald in de memorie van toelichting van het ontwerp).

De Commissie is nochtans van mening geweest, dat het verval diende behouden in de gevallen waarover wij het hebben, want moest men het afschaffen, dan zou automatisch de Belgische nationaliteit teruggeschonken worden aan personen die, na het Vaderland te hebben verraden, in het buitenland leven om zich aan zijn wetten te onttrekken. Sommigen onder hen hebben reeds een nieuwe nationaliteit verkregen, anderen zouden voorzeker weigeren een nationaliteit terug te verkrijgen, tegenover welke zij zich ontrouw hebben betoond.

In elk geval, wanneer de persoon die in het buitenland leeft, de Belgische nationaliteit, waarvan hij vervallen werd verklaard, wenst terug te verkrijgen, zal hij steeds op grond van de tekst van de besproken wet, gedurende een termijn van twintig jaar te rekenen van het vonnis of het arrest, van het verval ontheven kunnen worden, zo hij in België terugkeert om zich aan de wetten van dit land te onderwerpen.

Aldus zijn de nadelen van het verval van de nationaliteit tot een minimum herleid.

Waarom moet nu ter zake een wet worden uitgevaardigd ? Om de ongewone toestanden en de onrechtvaardigheden door de gezamenlijke toepassing der besluitwetten van 6 Mei en 26 Mei 1944 ontstaan te verhelpen.

De besluitwet van 6 Mei 1944 spreekt het automatische en onherroepelijke verval uit na het verstrijken van de termijn van verzet.

In het gemeen recht bedraagt deze termijn van verzet tien dagen van de dag af waarop de betekening aan persoon geschiedde of de veroordeelde er kennis heeft van gekregen.

Artikel 9 van de besluitwet van 26 Mei 1944 wijkt van het gemeen recht af en voorziet een termijn van verzet van zes maand te rekenen vanaf de openbaarmaking van de veroordeling in het *Staatsblad* zelfs indien de veroordeelde geen kennis heeft gekregen van het vonnis.

Op die wijze is de veroordeelde, zelfs buiten zijn weten, van zijn nationaliteit vervallen en indien hij, na het verstrijken van de termijn, in het land terugkeert en zijn straf ondergaat, toch blijft hij vervallen, behalve in geval van overmacht aangenomen door de rechtsmacht waarbij het verzet aanhangig is.

Het blijkt wel, dat de wetgever, bij het opstellen van artikel 9 van de besluitwet van 6 Mei 1944, dergelijke toestand niet heeft willen verwekken; om er een einde aan te maken werd het onderhavig ontwerp ingediend.

Examen des articles.

Article premier. La Commission estime que la place logique de l'article 8 du projet est à l'article 1er dont il formerait le second alinéa : tel est l'objet de l'amendement apporté à cet article premier.

Les *articles 2 et 3* n'ont fait l'objet d'aucune observation.

Article 4. Les deux alinéas de cet article règlent des situations identiques : le premier alinéa pour la période passée; le second alinéa pour la période future.

Cependant la Commission a cru devoir rendre plus explicite le texte du second alinéa.

Les *articles 5 et 6* n'ont fait l'objet d'aucune observation.

Article 7. A l'occasion de l'examen de cet article, la Commission s'est d'abord posé la question de savoir quelle est la nationalité des enfants légitimes nés pendant la déchéance de nationalité de leur père. En vertu des lois coordonnées sur la nationalité, l'enfant légitime, même né en Belgique, d'un père qui n'est pas belge au jour de la naissance n'a pas la qualité de belge. En conséquence, l'enfant né pendant la déchéance de nationalité n'est pas belge et la réintégration du père déchu, dans sa nationalité ne confère pas de plein droit la nationalité belge à ses enfants.

Ces enfants nés pendant la déchéance pourront néanmoins se prévaloir de l'article 6 des lois coordonnées et obtenir la nationalité belge par option, en qualité d'enfants issus d'auteurs dont l'un a ou avait eu la qualité de belge sans se soucier si leur père a ou n'a pas recouvré la nationalité belge. Tout ceci est le droit commun et l'article 7 n'y déroge pas. Cet article vise uniquement les enfants mineurs non émancipés, se trouvant sous la garde de l'épouse du déchu réintégré, par exemple des enfants issus d'un précédent mariage, lorsque l'épouse acquiert la nationalité belge par déclaration acquiescive conformément à l'article 6 du présent projet.

Ces enfants conservent leur nationalité d'origine et n'acquièrent pas la nationalité belge à la suite de leur mère, car l'article 5 des lois coordonnées ne peut leur être appliqué.

Article 8. Cet article est supprimé et son contenu est transféré à l'article premier, alinéa 2.

Article 9. Cet article devient l'article 8.

Le présent projet ainsi que le rapport ont été approuvés à l'unanimité.

Le Rapporteur,
J. NIHOUL.

Le Président,
H. ROLIN.

Onderzoek der artikelen.

Eerste artikel. De Commissie is van mening dat artikel 8 van het ontwerp logischerwijze in artikel 1 moet worden opgenomen onder de vorm van een tweede lid : zulks is het voorwerp van het amendement bij dit eerste artikel.

De *artikelen 2 en 3* gaven geen aanleiding tot opmerkingen.

Artikel 4. De twee alinea's van dit artikel hebben betrekking op dezelfde toestanden : de eerste voor de verstreken periode, de tweede voor de toekomstige periode.

De Commissie heeft evenwel de tekst van de tweede alinea nauwkeuriger willen stellen.

Bij de *artikelen 5 en 6* werden geen opmerkingen gemaakt.

Artikel 7. Bij het onderzoek van dit artikel, heeft de Commissie zich vooreerst afgevraagd welke de nationaliteit is van de wettige kinderen geboren gedurende de periode tijdens welke hun vader van zijn nationaliteit is vervallen. Krachtens de samengeordende wetten op de nationaliteit, bezit het wettig kind van een vader, die geen Belg is, op het ogenblik dat het geboren wordt, de hoedanigheid van Belg niet, zelfs indien het in België geboren is. Bijgevolg is het kind, geboren tijdens de periode van verval, geen Belg en zal de ontheffing van het verval van de vader niet tot gevolg hebben dat de kinderen van rechtswege de Belgische nationaliteit verkrijgen.

Nochtans zullen deze gedurende het verval geboren kinderen artikel 6 van de samengeordende wetten kunnen invoeren en, in hoedanigheid van kinderen afkomstig van ouders waarvan er een de hoedanigheid van Belg bezat of had bezeten, de Belgische nationaliteit door keuze kunnen verkrijgen, zonder rekening te houden met het feit dat de vader al dan niet de Belgische nationaliteit opnieuw verkregen heeft. Dergelijke opvatting behoort tot het gemeen recht en artikel 7 wijkt er niet van af. Dit artikel beoogt uitsluitend de niet ontvoogde minderjarige kinderen, die aan de echtgenote van de in zijn rechten herstelde vervallen verklaarde, zijn toevertrouwd, bv. kinderen gesproken uit een vorig huwelijk, wanneer de echtgenote de Belgische nationaliteit verkrijgt ingevolge de verklaring bepaald bij artikel 6 van het behandelde ontwerp.

Deze kinderen bewaren hun nationaliteit van herkomst en verkrijgen niet de Belgische nationaliteit na de verklaring van hun moeder, want artikel 5 van de samengeordende wetten is op hen niet van toepassing.

Artikel 8. Dit artikel wordt afgeschaft en zijn inhoud opgenomen in artikel 1 onder de vorm van alinea 2.

Artikel 9. Dit artikel wordt artikel 8.

Dit ontwerp werd, evenals het verslag, bij eenparigheid goedgekeurd.

De Verslaggever,
J. NIHOUL.

De Voorzitter,
H. ROLIN.

AMENDEMENTS
PRESENTES PAR LA COMMISSION.

I. — Ajouter à l'article premier, un second alinéa ainsi libellé :

« Les personnes visées au premier alinéa qui ont fait l'objet d'une condamnation, publiée avant le 1er juillet 1946 conformément à l'article 9 de l'arrêté-loi du 26 mai 1944, sont, sauf opposition déclarée recevable, réputées déchues de la nationalité belge à la date du 31 décembre 1946. »

II. — Le second alinéa de l'article 4 est remplacé par le texte suivant :

« Celui qui ultérieurement, mais dans le délai de vingt ans à compter de la décision judiciaire qui le frappe, se mettra volontairement à la disposition de la justice ou sera appréhendé, sera relevé de plein droit de la déchéance dès le jour où il se présentera ou sera appréhendé, même si l'opposition qu'il formerait, venait à être déclarée irrecevable. »

III. — L'article 8 est supprimé.

IV. — L'article 9 devient l'article 8.

AMENDEMENTEN
VOORGEDRAGEN DOOR DE COMMISSIE.

I. — Aan artikel 1, een tweede lid toe te voegen, luidende :

« De bij het eerste lid bedoelde personen die een veroordeling hebben opgelopen welke vóór 1 Juli 1946, overeenkomstig artikel 9 der besluitwet van 26 Mei 1944 werd bekendgemaakt, worden, tenzij het verzet ontvankelijk werd verklaard, geacht van de Belgische nationaliteit vervallen te zijn op 31 December 1946. »

II. — Het tweede lid van artikel 4 te vervangen door de volgende tekst :

« Hij die later, maar binnen de termijn van twintig jaar te rekenen van de rechterlijke beslissing die hem treft, zich vrijwillig ter beschikking van het gerecht stelt of gevat wordt, is van rechtswege van het verval ontheven van de dag af waarop hij zich aanmeldt of gevat wordt, zelfs indien het verzet dat hij zou doen niet ontvankelijk mocht verklaard worden. »

III. — Artikel 8 te doen wegvallen.

IV. — Artikel 9 wordt artikel 8.